

Seminarium i Bryssel om mobilstrålning:

EU-kommissionen förespråkar försiktighet

Vid ett två-dagarsseminarium vid EU-kommissionen i Bryssel den 11-12 februari diskuterades intensivt frågan om hälsorisker med den ökande strålningen från mobiltelefonin. EU-kommissionen vill nu hjälpa de elöverkänsliga och bjöd in kritiska forskare till samarbete.

Bakgrunden till mötet är den växande debatten om hälsorisker i Europa samt EU-parlamentets uppmaning till EU-kommissionen från september 2008 att revidera gränsvärdena eftersom de är föråldrade med hänvisning till BioInitiativ-gruppens rapport.

För första gången bjöd EU-kommissionen in ett stort antal representanter från såväl kritiska forskare och organisationer tillsammans med mobiltelefonindustrirepresentanter och mobilindustrivänliga forskare.

Ingen kritik från Sverige

Från Sverige kom såväl representanter för Strålsäkerhetsmyndigheten, mobiltelefonindustrin som forskarvärlden. Bland dem Lena Hillert från Karolinska Institutet, i FAS expertgrupp om EMF samt även i EUs expertgrupp om EMF, SCENIHR, vars senaste rapport skulle presenteras vid mötet. Lena Hillert upprepade under mötet sin

ståndpunkt att elöverkänslighet inte har samband med EMF:

– De elöverkänsliga har problem, men vi vet inte vad vi ska göra för dem, ingenting hjälper, sade hon uppgivet.

Mats-Olov Mattsson, från Örebro Universitet, har tillsammans med Lena Hillert, Anders Ahlborn och andra riskförnekande experter som till en majoritet är ICNIRP-medlemmar, producerat den nya rapporten till EU kallad SCENIHR 2009. Ingen kritisk forskare återfinns i gruppen. Experternas slutsats var därför given på förhand: det är osannolikt att mobilstrålning ökar cancerfrekvensen. Inte heller orsakas olika symtom av strålningen.

"Samma misstag om igen"

David Gee från Europeiska Miljöbyrån EEA, konstaterade upprört att nu görs samma misstag med EMF-frågan som vid tidigare miljöskandaler. Det handlar enligt Gee om etik: ska kortsiktiga ekonomiska och industriella intressen gynnas på bekostnad av långsiktiga hälsomässiga och miljömässiga? Han vädjade till industrirepresentanterna att vidta åtgärder nu och sänka exponeringsnivåerna.

– Att leva med konsekvenserna är oacceptabelt. Framtida generationer kommer att bli väldigt arga för att försiktighetsåtgärder inte vidtog.

Gee kritiserade kraftfullt

SCENIHR som kräver entydiga belägg. Men det tog 25 år att få entydiga belägg för att tobak orsakade lungcancer. Det vetenskapliga läget nu liknar det som funnits vid tidigare hälsoskandaler.

– Jag hoppas att jag har fel. Men om jag har rätt kommer domstolarna att döma er hårt när de om tio år konstaterar att ni inte gjorde någonting, sade han till industrins representanter.

Starka belägg för cancer

Professor Michael Kundi från Wiens universitet och BioInitiativ-gruppen, berättade hur den första studien om samband mellan barnleukemi och kraftledning från 1979 utsatts för samma ifrågasättanden som nu görs om studier som visar risker med mobiltelefonin. Drygt 20 år senare blev kopplingen allmänt accepterad. Upp till 80 procent av barnleukemierna kan vara orsakade av elektromagnetiska fält.

– Det finns starka belägg för att EMF orsakar bröstcancer samt att mobiltelefonanvändning leder till en ökad risk för hjärntumörer.

En av de stora frågorna

Eileen O'Connor från Storbritannien berättade att hon för flera år sedan först drabbades av sömnpåverkan för att sedan utveckla bröstcancer. Hon förstod

Svenskar samlades till mötet i Bryssel. Från vänster: Jimmy Trulsson, SSM; Christer Törnevik Ericsson; Lena Hillert, Karolinska Institutet och Lars-Erik Larsson, Telia Sonera.

sedan att mobilmasten som stod 100 meter från hennes hem var en orsak till att så många människor fått cancer i området.

Hon har därefter blivit en frontfigur för frågan i såväl Storbritannien som internationellt och har startat Radiation Research Trust som arbetar för att sprida information om risker med strålningen.

Enligt Christian Farrar-Hockley från Health and Environment Alliance, HEAL, en paraplyorganisation för drygt 50 miljö- och konsumentorganisationer inom EU, har EMF nyligen seglat upp till att bli en

av de viktigaste frågorna som tio större miljöorganisationer, The Green 10, kommer att arbeta med. HEAL är en av "The Green 10" tillsammans med exempelvis WWF och Greenpeace.

Direktören för kommissionens avdelning för hälsa, Dr Andrzej Rys, avrundade mötet med att bjuda in BioInitiativ-gruppen till samarbete om EMF-frågan.

– Vi måste också se hur vi kan hjälpa de elöverkänsliga och hur försiktighetsprincipen kan tillämpas.

Text och foto: Mona Nilsson

Skon är kastad på förbifarten

Vägverket får fortsatt hård kritik från flera håll för sina planer för Förbifart Stockholm.

Måndagen den 16 lämnade Alternativ Stad in sitt remissvar på planerna för Förbifart Stockholm till Vägverket. Miljögruppen tog humorn till hjälp för att på lördagen samla in synpunkter från allmänheten som fick skriva sitt budskap på en gammal sko som de sedan kunde kasta på en modell av den kritiserade vägen. Enligt Alternativ Stad var vanliga uttryck: "otidsenligt bilprojekt", "slöseri", "miljöförstörande" och "en klimatkatastrof".

Naturvårdsverket har tidigare bedömt att Förbifart Stockholm inte är förenlig med miljöbalkens bestämmelser och står fast vid det i sitt nya yttrande om Vägverkets kompletterande un-

Skokastare på Alternativ Stads demonstration.

derlag till regeringen, enligt ett pressmeddelande.

Det huvudsakliga skälet är att Förbifart Stockholm bidrar till ökade utsläpp av koldioxid. Ett annat viktigt skäl är att Vägverket inte har visat hur miljökvalitets-

normerna för utomhusluft ska kunna klaras. Vidare kritiserar den bristande hanteringen av alternativ och att Vägverket utgår från kraftigt utbyggt vägkapacitet.

MM

Veckans citat

” En privat åsikt är svag men den allmänna opinionen är nästan allsmäktig.

Harriet Beecher Stowe (1811-1896)

”Fel” kammanet jagas i Östersjön?

Forskare har varit oroliga över hur den amerikanska kammaneten kommer att påverka de svenska ekosystemen sedan den hittats så långt upp som i Bottniska viken. Nu visar genetiska tester att det möjligen rör sig om en helt annan art.

Arter som sprids till ekosystem där de inte hör hemma kan orsaka stor skada. En sådan art är den amerikanska kammaneten Mnemiopsis leidyi som för några år sedan för första gången sågs utanför vår västkust.

Maneten har tidigare ställt till med problem i bland annat Svarthavet och forskarna bävade för vad som skulle hända i våra vatten. 2007 kom larm om att arten redan fanns i hela Östersjön och till och med i Bottniska viken. Man hittade även larver och ägg vilket visade att maneten trivdes och förökade sig.

Arktisk art

Forskare från Stockholms universitet och kollegor till dem i Finland tog under hösten 2008 prover för att kartlägga maneternas utbredning mer exakt, enligt ett pressmeddelande.

Det visade sig vid genetiska tester att det inte alls var Mnemiopsis leidyi som det rörde sig om utan den snarlika kammaneten

Mertensia som aldrig tidigare observerats i Östersjön.

Mertensia är en arktisk art och det är möjligt att den har funnits i Östersjön under mycket lång tid och forskarna kanske helt enkelt har förväxlat de båda arterna. Vid de tidigare larven om fynden av Mnemiopsis leidyi har man nämligen inte gjort några genetiska tester.

Genetisk kartläggning

– Det kan tyckas att det är lite rörigt just nu kring var och vilka arter av kammanet som finns i våra vatten och man vet inte riktigt heller vad den ”nya” arktiska kammaneten har för funktion eller hur länge den har funnits här. Den goda nyheten är ju att det verkar som att den invasiva amerikanska kammaneten inte har tagit sig lika långt upp i Östersjön som man har befart tidigare. Dessutom har vi utvecklat en bra molekylär teknik såsom genetisk fingerprinting för att kunna identifiera kammaneter och deras larver. Med hjälp av denna metod ska vi kartlägga kammaneternas förekomst och få en helhetsbild av olika arters spridning för att förutse möjliga effekter, säger Elena Gorokhova, vid Systemekologiska institutet, Stockholms universitet, i ett pressmeddelande.

Sofia Härén